

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет соціології і права**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан
факультету соціології і права
_____ Я.Ю. Цимбаленко

« ____ » _____ 2020 р.

_____

_____

« ____ » _____ 20 ____ р.

РИМСЬКЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

РОБОЧА ПРОГРАМА навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Спеціальність 081«Право»

Освітня програма ОПП «Право»

Форма навчання денна, заочна

Ухвалено методичною комісією

факультету соціології і права

Протокол від _____ 2020 р. № ____

Голова методичної комісії

_____ К. Л. Попов
(підпис)

« ____ » _____ 2020 р.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

старший викладач кафедри публічного права, к.ю.н.

Владикін Олександр Насирбеґович

_____
(підпис)

Програму затверджено на засіданні кафедри публічного права

Протокол від «___» _____ 2020 р. № ___

Завідувач кафедри

_____ Д.О. Маріц

(підпис)

«___» _____ 2020 р.

З М І С Т

1. Загальні відомості.....	Ошибка! Закладка не определена.
Розподіл навчального часу.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Денна форма навчання.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.1. Лекційні заняття	7
3.3. Семінарські заняття	23
4. Заочна форма навчання	29
5. Самостійна робота	33
6. Індивідуальні завдання	334
7. Контрольні роботи.....	334
8. Методичні рекомендації.....	34
9. Рекомендована література.....	35
Додаток 1.....	38
Додаток 2.....	40
Додаток 3.....	41

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва: «Римське приватне право»

Цикл: професійної підготовки

Статус: обов'язкова

Семестр: 2 / *Кількість кредитів (годин):* 2,5 (75).

Індивідуальне завдання: **творча робота**

Вид семестрового контролю: **залік.**

Форма семестрового контролю: усний / **тестування/ комбінований**

Передумови для вивчення дисципліни: Теорія держави та права.

Мова викладання: українська.

Програму навчальної дисципліни «Римське приватне право» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є правова система, яка склалася в Стародавньому Римі та регулювала відносини між приватними особами в межах Римської держави. Проводячи аналогію з сучасними юридичними дисциплінами, цю сферу можна виділяти як приватне (цивільне) та торгове права, а також цивільний процес.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Римське приватне право» вивчається паралельно з предметами «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн», вона є необхідною передумовою подальшого засвоєння галузевих, спеціальних прикладних юридичних дисциплін.

Розподіл навчального часу

Форма навчання	Аудиторні заняття						Самостійна робота студентів
	Лекції		Семінарські заняття		Лабораторні		
	заняття	години	заняття	години	заняття	години	години
Денна	18	36	9	18	0	0	21
Заочна	3	6			0	0	69

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни в обсязі, передбаченому програмою, є ознайомлення студентів з цивільним правом Стародавнього Риму, юридичною термінологією, основними поняттями та положеннями, а також підготовка студентів до вивчення сучасного цивільного права.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Римське приватне право» є: постановка понятійного і категорійного апарату студентів юристів, розуміння співвідношення і взаємозв'язку окремих державно-правових категорій та понять, системних взаємозв'язків усіх явищ державно-правової дійсності; підготовка до вивчення загально професійних та спеціальних юридичних дисциплін; розвиток у студентів навичок порівняльного державознавства та проведення на основі узагальнення закономірностей, засвоєних у ході вивчення історико-правових дисциплін; формування основ професійного право розуміння і правової культури майбутніх юристів на основі теоретичного аналізу усіх державно-правових явищ.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- основні правові інститути римського приватного права;
- юридичну термінологію римського приватного права;
- основні поняття та положення римського приватного права;
- значення римського приватного права для формування сучасної цивілістичної науки.
- основні категорії приватного права;
- принципи, на яких ґрунтуються приватно правові відносини;
- оволодіти застосуванням на практиці історико-правовим та порівняльно-правовим методам дослідження інститутів приватного права.
- значення римського приватного права для формування сучасної цивілістичної науки.

вміти:

- самостійно працювати над літературою та джерелами римського приватного права;
- проводити аналогії між римським правом та сучасним цивільним правом;
- проводити аналогії між римським правом та сучасним цивільним правом;
- здійснювати аналіз юридичних ситуацій та знаходити шляхи їх вирішення.
- самостійно поглиблювати свої знання.
- використовувати основні уміння по застосуванню понятійно-категоріального апарату;

- використовувати знання з римського приватного права в юридичній практиці;
- відслідковувати зв'язки норм римського приватного права з нормами інших галузей права.

3. ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

3.1. Структура навчальної дисципліни

<i>Назви змістовних модулів і тем</i>	<i>Кількість годин</i>			
	Разом	В тому числі:		
		Лекції	Семінарські заняття	СРС
Розділ 1. Загальна частина				
Тема 1.1. Поняття, предмет, система римського приватного права.	3	2	1	-
Тема 1.2. Історичне значення та джерела римського приватного права	5	2	1	2
Тема 1.3. Захист цивільних прав	4	2	2	-
Тема 1.4. Особи	4	2	1	1
Тема 1.5. Сімейні правовідносини	4	2	1	1
Розділ 2. Речове право				
Тема 2.1. Поняття та види речових прав	4	2	-	2
Тема 2.2. Володіння	4	2	2	-
Тема 2.3. Поняття та види права власності	3	2	1	-
Тема 2.4. Набуття, припинення та захист права власності	5	2	1	2
Тема 2.5. Права на чужі речі	4	2	2	-

Розділ 3. Зобов'язальне право				
Тема 3.1. Поняття, зміст, підстави, виникнення, види зобов'язань	4	3	1	-
Тема 3.2. Виконання, забезпечення та припинення зобов'язань	3	2	1	-
Тема 3.3. Договори	3	2	1	-
Тема 3.4. Окремі види договорів	5	3	1	1
Тема 3.5. Позадовісні зобов'язання	5	2	1	2
Розділ 4. Спадкове право				
Тема 4.1. Поняття спадкування, види спадкування	4	2	-	2
Тема 4.2. Прийняття спадщини	4	2	-	2
Модульна контрольна робота	1		1	
Залік	4			4
Разом:	75	36	18	21

3.2. Лекційні заняття

з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<p>Лекція 1. Поняття, предмет, система римського приватного права.</p> <p>1. Поняття сучасного цивільного права. 2. Поняття римського приватного права. 3. Система римського приватного права. Поняття системи права та правової системи. Відмінність та взаємозв'язок цих понять.</p>

	<p>Поняття римського права. Ознаки римського права: нормативність; встановлення або санкціонування норм поведінки державою; загальнообов'язковість норм права; охорона і забезпечення права державою.</p> <p>Поділ римського права на приватне та публічне. Теорії поділу права на публічне та приватне.</p> <p>Поняття приватного права. Поняття римського приватного права. Відмінність між сучасним цивільним правом та римським цивільним правом. Основні системи римського цивільного права: цивільне право, право народів, преторське право.</p> <p>Поняття та ознаки системи цивільне право.</p> <p>Поняття, ознаки та історичні передумови виникнення права народів.</p> <p>Роль преторів у формуванні системи преторського права. Предмет регулювання преторського права.</p> <p>Завдання на СРС – Теорії поділу права на публічне та приватне. Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождєв Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 1-116 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 3-32 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 3-42 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 65-81
2	<p>Лекція 2. Історичне значення та джерела римського приватного права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види джерел римського права. 2. Звичаї. Закони XII таблиць. 3. Закони, види законів. 4. Едикти преторів. 5. Діяльність римських юристів. 6. Кодифікація Юстиніана. <p>Поняття та види джерел римського права.</p> <p>Форми вираження державної волі в Стародавньому Римі. Звичаї. Закони XII таблиць.</p> <p>Види законів в Стародавньому Римі: постанови народних зборів; сенатус-консульти; конституції імператорів.</p> <p>Постанови народних зборів, порядок прийняття постанов.</p> <p>Сенатус – консульти – головна форма законодавства в I – III ст.</p> <p>Імператорські конституції, їх види: едикти, декрети, рескрипти, мандати.</p>

	<p>Едикти преторів – найпоширеніша форма римського права в період республіки.</p> <p>Діяльність римських юристів. Визначні римські юристи: Папініан, Павел, Ульпіан, Гай, Модестін. Прийняття закону „Про цитування юристів”.</p> <p>Історичне значення римського приватного права для розвитку сучасного цивільного права, цивільного законодавства, цивільної науки.</p> <p>Поняття рецепції римського права, тобто відродження системи права, яка існувала раніше. Мета і кінцевий результат рецепції. Форми, види і типи рецепції римського права.</p> <p>Передумови рецепції римського права у Візантійській імперії. Кодифікація Юстиніана. Поняття кодифікації. Кодекс Юстиніана – це кодифіковані імператорські конституції.</p> <p>Дигести або Пандекти – це компіляція праць римських юристів.</p> <p>Інституції Юстиніана – це компіляція Інституцій Гая.</p> <p>Новели – імператорські конституції, які не ввійшли у Кодекс Юстиніана. <i>Corpusjuristcivilize</i> та його складові частини.</p> <p>Рецепція римського права у Західній Європі. Школи глосаторів та коментаторів. Створення Цивільного кодексу Франції 1804 р. Та Цивільного кодексу Німеччини 1900 р.</p> <p>Римського право в Російській імперії. Рецепція римського права в СРСР та незалежній Україні.</p> <p>Завдання на СРС – Школи глосаторів та коментаторів.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 1-116 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 3-32 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 3-42 4. Подопригора О.А., Харитонов С.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 65-81
3	<p>Лекція 3. Захист цивільних прав</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення державного суду. 2. Види судових процесів. 3. Поняття та види позовів. 4. Засоби преторського захисту. <p>Виникнення державного суду. Стадії виникнення державного суду.</p> <p>Поняття судового процесу як діяльності суду по здійсненню правосуддя. Поділ судового процесу на цивільний та кримінальний.</p> <p>Поняття цивільного процесу. Учасники цивільного процесу: розгляд справи у претора, розгляд справи в суді. Мета розгляду справи у претора – підготовка справи до розгляду справи в суді. Мета розгляду справи в суді – розгляд справи по суті.</p> <p>Види судових позовів: легісакційний, формулярний, екстраординарний, посткласичний.</p> <p>Особливості розгляду справи в легісакційному процесі. Поняття</p>

	<p>віндикації.</p> <p>Розгляд справи в формулярному процесі. Складові частини формули. Роль претора у створенні правових норм.</p> <p>Особливості розгляду справи в екстраординарному процесі. Відміна стадії розгляду справи у претора.</p> <p>Особливості пост класичного судового процесу: введення державного мита за розгляд справи в суді, поняття презумпції, переваги письмових доказів над усними.</p> <p>Поняття позову, види позовів: речовий та абсолютний. Позов „суворого права” та „доброї совісті”. „Прямий позов” та „зворотній позов”. Позови за аналогією, позови з фікцією.</p> <p>Поняття позовної давності та законних строків, відмінність між ними. Позовна давність – це строк для захисту порушеного права в суді. Законні строки погашали не тільки право на захист, але й саме матеріальне право. Перерва перебігу позовної давності, призначення перебігу позовної давності, наслідки спливу позовної давності.</p> <p>Спеціальні засоби преторського захисту – це різноманітні форми непозовного захисту. Види засобів преторського захисту: інтердикти, стипуляція, введення у володіння, реституція.</p> <p>Інтердикти – це розпорядження претора забороняти здійснення протиправних дій.</p> <p>Стипуляція – обіцянка заплатити певну суму або зробити щось у відповідь на конкретно поставлене питання.</p> <p>Введення у володіння здійснюється для забезпечення схоронності певного майна.</p> <p>Реституція – поновлення первісного стану.</p> <p>Завдання на СРС – Перебіг позовної давності.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 168-227 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 33-46 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994, с.43-62 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 292-301
4	<p>Лекція 4. Особи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та склад правосуб’єктності. 2. Поняття та зміст цивільної правоздатності. 3. Поняття та обмеження цивільної дієздатності. 4. Правове положення різних груп населення в Стародавньому Римі. 5. Поняття, ознаки, види юридичних осіб. <p>Поняття правосуб’єктності. Правосуб’єктність визначалася такими станами: 1) статус свободи; 2) статус громадянства; 3) статус сімейного положення. Склад правосуб’єктності: 1) цивільна правоздатність; 2)</p>

	<p>цивільна дієздатність.</p> <p>Суб'єкт цивільних правовідносин. Поняття правоздатність. Момент виникнення та припинення правоздатності. Обмеження правоздатності.</p> <p>Зміст цивільної правоздатності:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) право брати законний римський шлюб; 2) право торгувати (бути власником майна, здійснювати цивільно-правові правочини, бути спадкоємцем та спадкодавцем, вести спори в суді). <p>Поняття цивільної дієздатності, тобто здатності самостійно здійснювати юридично значимі дії. Випадки обмеження дієздатності за віком, фізичним та психічним станом та у деяких інших випадках.</p> <p>Поняття опіки та піклування, відмінність між ними. Повноваження опікунів та піклувальників. Призначення та припинення опіки та піклування.</p> <p>Диференціація фізичних осіб в Стародавньому Римі: римські громадяни, перегрини, латини, вільновідпущеники, колони. Правове положення різних верств населення. Правове положення рабів. Сутність рабського пекулія.</p> <p>Поняття та ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб в Стародавньому Римі. Припинення юридичних осіб.</p> <p>Завдання на СРС – Поняття опіки та піклування, відмінність між ними.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 228-278 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 47-61 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 63-83 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 263-276
5	<p>Лекція 5. Сімейні правовідносини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види сім'ї. 2. Поняття та види шлюбу. 3. Законний римський шлюб, його види, умови вступу, припинення шлюбу. 4. Особисті та майнові відносини подружжя в шлюбі з чоловічою владою та без чоловічої влади. 5. Правові відносини батьків та дітей. 6. Інститут батьківської влади. <p>Історичні передумови виникнення сім'ї в Стародавньому Римі.</p> <p>Сім'я – це заснуване на шлюбі чи кровному спорідненні об'єднання осіб, пов'язаних спільністю побуту, взаємною допомогою та моральною відповідальністю.</p> <p>Види сім'ї: агнатська, когнатська.</p> <p>Особи свого права та особи чужого права.</p>

	<p>Кровне споріднення. Родичі по прямій лінії споріднення, родичі по боковій лінії споріднення.</p> <p>Рідні брати і сестри, єдиноутробні брати і сестри, єдинокровні брати і сестри, зведені брати і сестри.</p> <p>Поняття шлюбу та його види.</p> <p>Законний римський шлюб, його види. Умови вступу в законний римський шлюб. Припинення шлюбу.</p> <p>Шлюб між переґрінами та іншими вільними, які не мали права вступати в законний римський шлюб.</p> <p>Поняття конкубіату.</p> <p>Особливості та майнові відносини подружжя в шлюбі з чоловічою владою та в шлюбі без чоловічої влади.</p> <p>Шлюбно-правові інститути: посаг та дарування з боку чоловіка.</p> <p>Правові відносини батьків і дітей. Інститут батьківської влади. Зміст батьківської влади. Способи встановлення батьківської влади: узаконення і усиновлення. Відмінність між цими способами.</p> <p>Способи припинення батьківської влади: а) смерть батька чи дітей; б) звільнення з-під батьківської влади шляхом емансипації.</p> <p>Особисті та майнові відносини між матір'ю та дітьми, між батьком та дітьми.</p> <p>Завдання на СРС – Поняття конкубіату. Поняття узаконення та усиновлення дітей.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 279-302 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 62-72 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К. 1994, с. 84-100 4. Подопригора О.А., Харитонов С.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 277-291
6	<p>Лекція 6. Поняття та види речових прав</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття речового та зобов'язального права. Відмінність між ними. 2. Поняття та види речей. <p>Поняття речового та зобов'язального права. Відмінність між цими поняттями.</p> <p>Поняття речей. Річ – це певна частина природи, яка має певну цінність для її власника.</p> <p>Види речей. Речі манципні та неманципні. Особливості відчуження манципних речей. Речі тілесні і речі безтілесні. Речі рухомі і речі нерухомі. Речі, що знаходяться в цивільно-правовому обігу, і речі, вилучені з обігу. Речі родові та індивідуально-визначені. Речі подільні і речі неподільні. Речі споживчі і речі не споживчі. Речі прості і складні.</p>

	<p>Юридичне значення поділу речей на певні види. Поняття плодів та доходів. Майно - це сукупність прав та обов'язків власника.</p> <p>Завдання на СРС – Юридичне значення поділу речей на певні види.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 279-302 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 62-72 3. Подопрігора А.А. Основы римского гражданского права – К. 1994, с. 84-100 4. Подопрігора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 277-291
7	<p>Лекція 7. Володіння</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення володіння в Стародавньому Римі. 2. Поняття та види володіння. 3. Виникнення та припинення володіння. 4. Захист володіння. <p>Виникнення володіння в Стародавньому Римі. Поняття володіння, поняття права володіння, відмінність між цими поняттями. Володіння – це фактичне володіння річчю, поєднане з наміром вважати її своєю. Поняття держання. Держання – це фактичне володіння річчю без наміру вважати її своєю. Об'єктивний та суб'єктивний елементи поняття володіння. Поділ володіння на законне та незаконне. Види законного володіння. Прекаріум – це надання власником з певною метою свого майна іншим особам у тимчасове та безоплатне користування. Секвестр – передача спірної речі третій особі на зберігання до винесення судового рішення. Володіння власника речі. Види незаконного володіння: добросовісне і недобросовісне. Правовий режим добросовісного та недобросовісного володіння. Способи набуття законного володіння: а) первісні (захват нічийних речей, переробка речей, набуття за давністю, змішування і злиття, прирощення); б) похідні (купівля-продаж, позика, дарування, спадкування). Способи набуття незаконного добросовісного володіння. Способи набуття незаконного, недобросовісного володіння. Припинення володіння. Захист володіння. Володіння захищалося за допомогою преторських інтердиктів. Посесійний та петиторний захист. Захист законного та незаконного володіння. Види інтердиктів: 1) інтердикти про утримання наявного володіння; Інтердикти для повернення втраченого володіння.</p>

	<p>Завдання на СРС – Способи набуття володіння. Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 303-338 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 73-85 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с101- 123 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 293-299
8	<p>Лекція 8. Поняття та види права власності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення і розвиток інституту права власності в Стародавньому Римі. 2. Поняття та зміст права власності. 3. Види права власності. 4. Поняття спільної власності. <p>Виникнення і розвиток інституту права власності в Стародавньому Римі.</p> <p>Право власності – це виключене право особи володіти, користуватися і розпоряджатися майном.</p> <p>Зміст права власності полягає у сукупності правоможностей власника:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) права володіння; 2) права користування; 3) права розпорядження. <p>Право володіння – це правоможність власника, яка полягає в тому, що власник має право фактично володіти річчю.</p> <p>Право користування полягає в тому, що власник має право вилучати з речі її корисні якості, одержувати доходи.</p> <p>Право розпорядження полягає в тому, що власник міг визначити юридичну та фактичну долю речі.</p> <p>Види права власності: квіритська власність, преторська власність, власність перегринів, провінційна власність.</p> <p>Поняття спільної власності. Порядок володіння, користування та розпорядження спільною власністю. Порядок розпорядження часткою права спільної власності.</p> <p>Право переважної купівлі частки права спільної власності.</p> <p>Завдання на СРС – Право переважної купівлі частки права спільної власності. Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 339-442 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 86-97 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с124-138

	<p>4. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 299-325</p>
9	<p>Лекція 9. Набуття, припинення та захист права власності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи набуття права власності, види. 2. Види первісних способів набуття права власності. 3. Види похідних способів набуття права власності. 4. Титули набуття права власності. 5. Припинення права власності. 6. Захист права власності. <p>Способи набуття права власності. Титули набуття права власності.</p> <p>Поділ способів набуття права власності на первісні та похідні. При первісних способах набуття права власності виникає, вперше. Похідні способи набуття права власності ґрунтуються на праві попереднього власника.</p> <p>До первісних способів набуття права власності належить: захоплення нічийних речей, знахідка скарбу, переробка речей, набуття права власності за давністю володіння, приєднання речей, змішування речей.</p> <p>Основні способи похідного набуття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) договір між відчужувачем та набувачем речі; 2) перехід майна у спадщину. <p>До титулів набуття права власності належали: а) манципація – символічний акт передачі речі; б) поступка правом - уявний судовий процес; в) традиція – проста передача речі.</p> <p>Підстави припинення права власності.</p> <p>Захист права власності здійснювався за допомогою судових позовів. До них належить віндікаційний позов, прогібіторний позов, публіціанський позов.</p> <p>Віндикація – витребування своєї речі власником, що не володіє, від власника, що володіє.</p> <p>Негаторний позов застосовується для усунення перешкод, що заважають власнику здійснювати своє право власності.</p> <p>Завдання на СРС – Поняття віндікаційного та негаторного позову.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 443-452 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 98-108 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К. 1994, с. 139-152 4. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 326-335
10	<p>Лекція 10. Права на чужі речі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та зміст прав на чужі речі. 2. Види прав на чужі речі.

	<p>3. Поняття та види сервітутів. 4. Емфітевзис та суперфіцій. 5. Заставне право.</p> <p>Виникнення прав на чужі речі. Поняття прав на чужі речі. Зміст прав на чужі речі. Види прав на чужі речі: сервітути, емфітевзис, суперфіцій, застава.</p> <p>Сервітут – це право користування чужою річчю в одному або кількох відношеннях. Поділ сервітутів на земельні та персональні. Види земельних сервітутів: сільські та міські. Види сільських сервітутів. Види міських сервітутів.</p> <p>Персональні сервітути. Відмінність між земельними та персональними сервітутами.</p> <p>Види персональних сервітутів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) узуфрукт – право користуватися та отримувати прибутки з чужої неспоживчої речі; 2) узус – право користуватися чужою річчю без отримання прибутків; 3) хабітацію – право користуватися чужими рабами або тваринами. <p>Набуття, втрата та захист сервітутів.</p> <p>Поняття емфітевзису та суперфіцію. Загальні риси та відмінності між цими поняттями.</p> <p>Заставне право. Поняття застави, зміст застави, формами застави:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) фидуційна угода; 2) ручна застава; 3) іпотека. <p>Відмінність між цими формами застави.</p> <p>Завдання на СРС – Форми застави, відмінності між ними.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 453-483 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 110-135 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с158-190 4. Подопригора О.А., Харитонов С.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 336-355
11	<p>Лекція 11. Поняття, зміст, підстави виникнення, види зобов'язань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття зобов'язального права. 2. Поняття та види зобов'язань. 3. Підстави виникнення зобов'язань. 4. Сторони в зобов'язанні. <p>Поняття зобов'язального права. Відмінність між речовим та зобов'язальним правом.</p> <p>Зобов'язальне право – це правові відносини, внаслідок яких одна</p>

	<p>сторона (кредитор) має право вимагати, щоб друга сторона (боржник) що-небудь зробила, дала, надала.</p> <p>Сторони в зобов'язанні. Зміст зобов'язання – дати, надати, зробити.</p> <p>Поділ зобов'язань на односторонні та двосторонні.</p> <p>Підстави виникнення зобов'язань. Факти, юридичні факти. Поділ юридичних фактів на події та дії.</p> <p>Правомірні та неправомірні дії.</p> <p>Правочини – це правомірні дії, спрямовані на досягнення певного правового результату. Види правочинів: односторонні та двосторонні.</p> <p>Поняття договору. Поділ договорів на односторонні та двосторонні.</p> <p>Неправомірні дії, їх види</p> <p>Цивільні правопорушення. Їх види: договірні та позадоговірні.</p> <p>Поняття делікту.</p> <p>Договірні та позадоговірні зобов'язання.</p> <p>Сторони в зобов'язанні. Поділ зобов'язань на часткові і солідарні.</p> <p>Субсидіарні зобов'язання. Активні та пасивні зобов'язання.</p> <p>Заміна сторін у зобов'язанні. Новація – оновлення зобов'язання шляхом передачі кредитором свого права вимоги іншій особі.</p> <p>Цесія, її відмінність від новації.</p> <p>Переведення боргу. Умови, при яких було можливо переведення боргу.</p> <p>Завдання на СРС – Новація, цесія, відмінності між ними.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 427-485 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 140-156 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с168-192 4. Подопригора О.А., Харитонов С.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 347-35
12	<p>Лекція 12. Виконання, забезпечення та припинення зобов'язань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вимоги, за яких зобов'язання вважається виконаним. 2. Наслідки невиконання зобов'язання. 3. Способи забезпечення зобов'язання. 4. Припинення зобов'язання, крім виконання. <p>Головна мета зобов'язання.</p> <p>Поняття платежу.</p> <p>Вимоги, за яких зобов'язання вважається виконаним. Виконання належним боржником. Місце виконання. Спосіб виконання.</p> <p>Прострочка виконання зобов'язання. Наслідки невиконання зобов'язань. Умови, за наявності яких наступала відповідальність за невиконання зобов'язань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) вина; 2) наявність збитків. <p>Поняття вини в Стародавньому Римі. Форми вини: умисел і</p>

	<p>необережність.</p> <p>Необережність мала такі види: Груба, легка, щонайлегша. Поняття конкретної вини. Відповідальність без вини власників заїжджих дворів, готелів і кораблів.</p> <p>Поняття майнової шкоди. Склад майнової шкоди: 1) втрата наявного, 2) втрачена вигода. Відмінність між цими поняттями.</p> <p>Підстави звільнення боржника від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язання: 1) випадок; 2) непереборна сила.</p> <p>Випадок – це збіг обставин, за яких немає вини боржника. Непереборна сила – дії стихійних сил природи, які неможливо усунути.</p> <p>Правові способи забезпечення зобов'язань: завдаток, штраф або неустойка, застава, порука.</p> <p>Завдаток – грошова сума або інша цінна річ, яку боржник дає кредитору в момент укладання договору.</p> <p>Штраф або неустойка – визначена в договорі грошова сума, яку боржник зобов'язаний був виплатити кредитору в разі невиконання або неналежного виконання зобов'язань.</p> <p>Порука – забезпечення виконання зобов'язання шляхом залучення додаткового боржника.</p> <p>Припинення зобов'язання, крім виконання: новація, залік, смерть однієї із сторін, випадкова неможливість виконання (фізична або юридична).</p> <p>Завдання на СРС – Відповідальність без вини. Література: 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 427-485 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 140-156 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994, с.168-191 4. Подопригора О.А., Харитонов С.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 357-365</p>
13	<p>Лекція 13. Договори</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види договорів. 2. Поняття та види контрактів. 3. Поняття пактів. 4. Умови дійсності договорів. 5. Стадії укладення договору. <p>Поняття договору. Предмет договору. Види договорів: контракти і пакти.</p> <p>Контракти – це формальні угоди, що забезпечувалися позовним</p>

	<p>захистом.</p> <p>Пакти – це неформальні угоди, які не мали позовного захисту і юридичного значення.</p> <p>Види контрактів: вербальні, літеральні, реальні, консенсуальні, безіменні.</p> <p>Договори суворого права та договори доброї совісті.</p> <p>Односторонні та двосторонні договори.</p> <p>Платні та безоплатні договори.</p> <p>Умови дійсності договорів. Вільне волевиявлення сторін.</p> <p>Пороки волі: насильство, погроза, обман, помилка. Необхідний об’єм правоздатності та дієздатності сторін. Форма договору. Визначення предмета договору. Фізична, юридична, моральна реальність виконання договору.</p> <p>Поняття змісту договору: істотні, звичайні, випадкові.</p> <p>Строк договору. Відкладальні та скасувальні строки.</p> <p>Мета договору. Каузальні та абстрактні договори. Стадії укладання договору. Оферта – пропозиція укласти договір. Акцепт – прийняття пропозиції укласти договір.</p> <p>Завдання на СРС – Каузальні та абстрактні договори.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 117-167 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 120-140 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с192-236 4. Подопригора О.А., Харитонов С.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 366-376
14	<p>Лекція 14. Окремі види договорів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види вербальних договорів. 2. Поняття та види літеральних договорів. 3. Поняття та види реальних контрактів. <p>Вербальні договори – це договори, які уклалися на підставі усного проголошення певних слів, формул, фраз. Види вербальних договорів: стипуляція, обіцянка вільновідпущеника патрону при звільненні, обіцянка про встановлення посагу.</p> <p>Літеральні договори – це договори, які уклалися письмово.</p> <p>Види літеральних договорів: записи у прибутково-видаткових книгах, синграф, хірограф.</p> <p>Реальні контракти – це договори, які набували юридичної чинності в момент фактичної передачі речі.</p> <p>До реальних договорів належали позика, позичка, зберігання, застава. Договір позики. Права та обов’язки сторін.</p> <p>Договір позички. Права та обов’язки сторін.</p> <p>Договір зберігання. Права та обов’язки сторін. Різновиди договору зберігання:</p>

	<p>1) платне зберігання; 2) «нещасний» схов; 3) ненормальне зберігання; 4) секвестр. Договір застави. Права та обов'язки сторін.</p> <p>Завдання на СРС – Особливості укладання реальних контрактів.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 486-543 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 196-236 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К. 1994, с. 205-245 4. Подопригора О.А., Харитонов С.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 377-408
15	<p>Лекція 14. Окремі види договорів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види консенсуальних контрактів. 2. Поняття та види безіменних контрактів. 3. Поняття та види пактів. <p>Консенсуальні контракти – це контракти, які набувають чинності з моменту досягнення угоди.</p> <p>До консенсуальних контрактів належать договір купівлі-продажу, договір найму, договір доручення, договір про сумісну діяльність.</p> <p>Договір купівлі-продажу. Істотні елементи договору. Права та обов'язки сторін.</p> <p>Договір найму. Види договору найму: найм речей, найм послуг, найм роботи. Права та обов'язки сторін. Відмінність між цими видами договорів. Договір доручення. Предмет договору. Права та обов'язки сторін. Поняття «гонорару». Припинення договору. Договір про сумісну діяльність. Права та обов'язки сторін. Правові відносини з третіми особами.</p> <p>Безіменні контракти. Види: договір міни та оціночний договір. Поняття договору міни. Права та обов'язки сторін. Оціночний договір. Права та обов'язки сторін. Пакти, їх види: а) приєднані; б) преторські; в) імператорські. Приєднані пакти – додаткові до головного договору угоди. Преторські пакти дістали позовний захист від преторів. До них належали пакти про підтвердження боргу, які поділялися на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) угоди з суддею про розгляд ним спору; 2) угода з капітаном корабля, господарем готелю про недоторканість речей; 3) угоди з банкіром щодо сплати обумовленої суми за рахунок клієнта третій особі. <p>Імператорські пакти:</p>

	<p>1) компроміс; 2) угода про надання посагу; 3) угода про дарування.</p> <p>Завдання на СРС – Поняття та види преторських пактів, імператорських пактів.</p> <p>Література:</p> <p>1. Дождєв Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 486-543 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 196-236 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К. 1994, с. 205-245 4. Подопригора О.А., Харитонов С.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 377-408</p>
16	<p>Лекція 16. Позадоговірні зобов'язання.</p> <p>1. Поняття та види позадоговірних зобов'язань. 2. Зобов'язання ніби з договорів. 3. Деліктні зобов'язання 4. Зобов'язання ніби з деліктів.</p> <p>До позадоговірних зобов'язань відносились зобов'язання ніби з договорів, деліктні зобов'язання і зобов'язання ніби з делікту.</p> <p>Зобов'язання ніби з договорів:</p> <p>а) зобов'язання з ведення чужих справ без доручення; б) зобов'язання з безпідставного збагачення.</p> <p>Правові ознаки ведення чужих справ без доручення.</p> <p>Зобов'язання з безпідставного збагачення: позов про помилковий платіж; повернення краденого; позов про повернення одержаного несправедливо.</p> <p>Деліктні зобов'язання. Види деліктних зобов'язань: а) кривда; б) крадіжка;</p> <p>в) неправомірне пошкодження чужого майна.</p> <p>Кривда – це посягання на тілесну недоторканість вільної людини.</p> <p>Крадіжка – це крадіжка в прямому значенні, привласнення, розтрата, шахрайство тощо.</p> <p>Неправомірне знищення або пошкодження чужого майна передбачає, що пошкодження або знищення чужого майна повинно бути вчинено безпосередньо діями правопорушника.</p> <p>Зобов'язання ніби з деліктів:</p> <p>1) відповідальність судді за постановлення несправедливого присуду; 2) відповідальність мешканців будинків за викинуте або вилите; 3) небезпечне для пішоходів виставлене, підвішене або вивішене, щ може впасти на людей; 4) відповідальність власників готелів, кораблів, які завдали шкоди майну постояльців і пасажирів; 5) шкода, заподіяна рабом або твариною чужому майну або особі.</p>

	<p>Завдання на СРС – Поняття кривди, крадіжки. Література: 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 543-560 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 209-222 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994, с.246-262 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 409-423</p>
17	<p>Лекція 17. Поняття спадкування, види спадкування 1. Основні поняття спадкового права. 2. Основні етапи римського спадкового права. 3. Види спадкування. 4. Спадкування за законом. 5. Спадкування за заповітом. Поняття спадкового права. Спадкування – це перехід майна після смерті його власника до інших осіб. Спадкодавець – особа, після смерті якої залишилося майно. Спадкоємець – особа, до якої переходить у встановленому порядку майно небіжчика. Спадкове майно (спадкова маса, спадщина) – сукупність прав та обов’язків спадкодавця. Універсальне та сингулярне спадкоємство. Відкриття спадщини – смерть спадкодавця. Час відкриття спадщини – день смерті спадкодавця. Основні етапи розвитку римського спадкового права: 1) спадкування за <i>juscivile</i>; 2) спадкування за преторським едиктом; 3) спадкування за імператорськими законами; 4) спадкування у «праві Юстиніана». Види спадкування: за законом і за заповітом. Поняття заповіту. Форми заповіту: приватні та публічні. Приватні заповіти поділялися на письмові та усні. Види публічних заповітів: 1) заповідач висловлював свою волю в суді; 2) передавав свою волю у письмовій формі імператору. Активна та пасивна заповідальна правоздатність. Постуми. Поняття обов’язкової частки в спадщині. Спадкування за законом. Класи спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення.</p> <p>Завдання на СРС – Постуми. Література: 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 501-610 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 223-240 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права –</p>

	<p>К.1994,с263-284</p> <p>4. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 424-437</p>
18	<p>Лекція 18. Прийняття спадщини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи прийняття спадщини. 2. Поняття спадкової трансмісії. 3. Сингулярне наступництво. 4. Легати і фідейкоміси. <p>Способи прийняття спадщини:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) заява про намір прийняти спадщину; б) фактичний вступ в управління спадковим майном. <p>Поняття спадкової трансмісії.</p> <p>Сингулярне наступництво– це перехід до окремих осіб лише майнової вигоди.</p> <p>Легати і фідейкоміси. За легатом переходимо окреме право, а не частина спадщини.</p> <p>Фідейкоміси покладалися на спадкоємців як за заповітом, так і за законом.</p> <p>Дарування на випадок смерті.</p> <p>Виморочена спадщина.</p> <p>Завдання на СРС – Дарування на випадок смерті.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 501-610 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 223-240 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с263-284 4. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 438-442

3.3. Семінарські заняття

План семінарських занять з дисципліни „ Римське приватне право” для студентів спеціальності „Правознавство” розроблені згідно з навчальним планом факультету соціології і права НТУУ „КПІ”.

Мета семінарського заняття - навчити студента самостійно мислити, орієнтуватися в учбовому матеріалі, володіти необхідною цивільно-правовою

термінологією, приймати участь у дискусії, аналізувати виступи інших студентів.

Підготовка до семінарського заняття передбачає ретельне вивчення студентом лекційного матеріалу, роботу над основною та додатковою літературою.

На семінарському занятті можуть проводитися контрольні та тестові роботи. Також на семінарському занятті захищаються реферати з відповідної теми. Студенти повинні придбати навички у проведенні диспутів, наукових спорів, вміння задавати питання та відповідати на поставлені питання. Студенти повинні навчитися аргументувати власну думку.

з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	<p>Заняття 1. Поняття, предмет, система римського приватного права. Історичне значення та джерела римського приватного права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сучасного цивільного права. 2. Поняття римського приватного права. 3. Предмет римського приватного права. 4. Система римського приватного права. 5. Поняття приватного та публічного права. 6. Поняття джерел римського приватного права. 7. Види джерел римського права. 8. Закони XII таблиць. 9. Історичне значення римського приватного права. 10. Поняття рецепції римського права. <p>Завдання на СРС – Рецепція римського права в Україні.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 1-116 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 3-32 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К. 1994, с. 3-42 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 65-81

2	<p style="text-align: center;">Заняття 2. Захист цивільних прав</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи виникнення державного суду. 2. Стадії цивільного процесу. 3. Види судових процесів. 4. Поняття позову, позовної давності. 5. Спеціальні засоби преторського захисту. <p>Завдання на СРС – відмінність позовної давності від законних строків.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 168-227 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 33-46 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 43-62 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 292-301
3	<p style="text-align: center;">Заняття 3. Особи. Сімейні правовідносини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття правосуб'єктності. 2. Поняття цивільного правоздатності та дієздатності. 3. Зміст цивільної правоздатності. 4. Обмеження цивільної дієздатності. 5. Правове положення різних верств населення в Стародавньому Римі. 6. Поняття, ознаки та види юридичних осіб. 7. Історичні передумови виникнення сім'ї в Стародавньому Римі. 8. Поняття та види сім'ї. 9. Поняття та види шлюбу. 10. Особисті та майнові відносини батьків та дітей. 11. Інститут батьківської влади. <p>Завдання на СРС – умови вступу в законний римський шлюб.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 228-278, с. 279-302 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 47-61, с. 62-72 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 63-83, с. 84-100 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 263-276, с. 277-291
4	<p style="text-align: center;">Заняття 4. Володіння</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття володіння. 2. Об'єктивний та суб'єктивний елемент володіння. 3. Поняття держання. 4. Види володіння. 5. Поняття та види законного володіння. 6. Поняття та види незаконного володіння.

	<p>7. Способи набуття та припинення володіння. 8. Захист володіння. Завдання на СРС – відмінність володіння та держання.</p> <p>Література: 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 303-338 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 73-85 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 101-123 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 293-299</p>
5	<p>Заняття 5. Поняття та види права власності. Набуття, припинення та захист права власності</p> <p>1. Виникнення і розвиток інституту права власності. 2. Поняття права власності. 3. Зміст права власності. 4. Види права власності. 5. Поняття права спільної власності. 6. Способи набуття права власності. 7. Первісні та похідні способи набуття права власності. 8. Види первісних способів набуття права власності. 9. Види похідних способів набуття права власності. 10. Титули набуття права власності. 11. Припинення права власності. 12. Захист права власності. 13. Віндікаційні та негаторний позови. Завдання на СРС – способи набуття спільної власності в Стародавньому Римі</p> <p>Література: 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 339-442, с. 443-452 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 86-97, с. 98-108 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 124-138, с. 139-152 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 299-325, с. 326-335</p>
6	<p>Заняття 6. Права на чужі речі</p> <p>1. Поняття та зміст прав на чужі речі. 2. Поняття сервітуту. 3. Види сервітутів. 4. Види земельних сервітутів. 5. Види персональних сервітутів. 6. Набуття, втрата та захист сервітутів.</p>

	<p>7. Поняття та ознаки емфітевзису. 8. Поняття та ознаки суперфіцію. 9. Поняття, зміст, форми застави. Завдання на СРС – поняття узусу та узуфрукту. Література: 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 453-483 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 110-135 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 158-190 4. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 336-355</p>
7	<p>Заняття 7. Поняття, зміст, підстави виникнення, види зобов'язань. Виконання, забезпечення та припинення зобов'язань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття зобов'язального права. 2. Поняття зобов'язання. 3. Види зобов'язань. 4. Підстави виникнення зобов'язань. 5. Поняття та види правочинів. 6. Поняття та види договорів. 7. Поняття та види цивільних правопорушень. Делікт. 8. Часткові, солідарні та субсидіарні зобов'язання. 9. Заміна сторін у зобов'язанні. 10. Новація, цесія, переведення боргу. 11. Вимоги, за яких зобов'язання вважається виконаним. 12. Наслідки невиконання зобов'язань. 13. Поняття та форми вини. 14. Поняття та види збитків. 15. Підстави звільнення боржника від відповідальності. 16. Правові способи забезпечення зобов'язань . 17. Завдаток, штраф, порука, застава. 18. Припинення зобов'язання крім виконання. <p>Завдання на СРС – поняття договірних та позадоговірних зобов'язань.</p> <p>Література: 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 427-485, с. 427-485 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 140-156 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 168-192 4. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 347-356, с. 357-365</p>

8	<p style="text-align: center;">Заняття 8. Договори. Окремі види договорів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття договору. 2. Види договорів. 3. Умови дійсності договорів. 4. Зміст договору. 5. Стадії укладення договору. 6. Вербальні договори, їх види. 7. Літеральні договори, їх види. 8. Реальні договори, їх види. 9. Консенсуальні договори, їх види. 10. Безіменні договори, їх види. 11. Пакти, їх види. <p>Завдання на СРС – відмінність між реальними та консенсуальними контрактами.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 117-167, с. 486-543 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 120-140, с. 196-236 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К. 1994, с. 192-236, с. 205-245 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 366-376, с. 377-408
9	<p style="text-align: center;">Заняття 9. Позадовісні зобов'язання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види позадовісних зобов'язань. 2. Зобов'язання ніби з договорів. 3. Делікатні зобов'язання. 4. Зобов'язання ніби з деліктів. <p>Завдання на СРС – відповідальність судді за винесення неправосудного рішення.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М. 1996, с. 543-560 2. Новицкий И.Б. Римское право. – М. 1996, с. 209-222 3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К. 1994, с. 246-262 4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 409-423

3.4. Лабораторні заняття

Лабораторні заняття або комп'ютерний практикум навчальним планом дисципліни не передбачені.

4. ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

4.1. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лаборат. (комп. практикум)	СРС
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальна частина					
Тема 1. Поняття, предмет, система римського цивільного права	4	1	0	-	3
Тема 2. Історичне значення та джерела римського цивільного права	4	-	0	-	4
Тема 3. Захист цивільних прав	5	1		-	4
Тема 4. Особи	4	-		-	4
Тема 5. Сімейні правовідносини	5	1			4
Розділ 2. Речове право					
Тема 6 Поняття та види речових прав	4	1		-	3
Тема 7. Володіння	4	-		-	4
Тема 8. Поняття та види права власності	4	-	0	-	4
Тема 9. Набуття, припинення та захист права власності	5	1	0	-	4

Тема 10. Права на чужі речі	4	-			4
Розділ 3. Zobов'язальне право					
Тема 3.1. Поняття, зміст, підстави виникнення, види zobов'язань	5	1	-	-	4
Тема 3.2. Виконання, забезпечення та припинення з zobов'язань	4	-			4
Тема 3.3. Договори	4	-			4
Тема 3.4. Окремі види договорів	4	-			4
Тема 3.5. Позадоговірні zobов'язання	4	-			4
Розділ 4. Спадкове право					
Тема 4.1. Поняття спадкування	3	-	-	-	3
Тема 4.2. Види спадкування	4	-	-	-	4
Тема 4.3. Прийняття спадщини	4	-	-	-	4
<i>Залік</i>	4	0	2	0	4
Всього годин	75	6	0	0	69

4.2.Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<p>Лекція 1. Т.1.1. Поняття, предмет, система римського цивільного права 1 год.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сучасного цивільного права. 2. Поняття римського цивільного права. 3. Система римського цивільного права. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорії поділу права на публічне і приватне. <p>Література: базова: 1 [с. 1-116]; 2 [с.3-32]; 3 [с.3-42]; 4 [с. 65-81]; допоміжна: 1,2,9,10,11-13,19,25,26,29-34.</p> <p>Т 1.3. Захист цивільних прав 1 год.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення державного суду. 2. Види судових процесів. 3. Поняття та види позовів. 4. Засоби преторського захисту. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перебіг позовної давності. <p>Література: базова: 1 [с. 168-227]; 2 [с.33-46]; 3 [с.43-62]; 4 [с. 292-301]; допоміжна: 6,23,25,27,29-34.</p>
2	<p>Лекція 2. Т 1.5. Сімейні правовідносини 1 год.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сім'ї та її види. 2. Поняття шлюбу та його види. 3. Шлюбно-правові інститути. 4. Правові відносини батьків і дітей. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття законного римського шлюбу. <p>Література: базова: 1 [с. 279-302]; 2 [с.62-72]; 3 [с.84-100]; 4 [с. 277-291]; допоміжна: 1,2,5,8,9-13,19,23-26,29-34.</p> <p>Т 2.1. Поняття та види речових прав 1 год.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види речей. 2. Поняття плодів та доходів. 3. Майно. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Манципні та неманципні речі. <p>Література: базова: 1 [с. 487-495]; 2 [с.160-176]; 3 [с.208-215]; 4 [с. 382-401]. допоміжна: 1,2,5,9-13,15,17,23-26,29-34.</p>

3	<p>Лекція 3. Т 2.4. Набуття, припинення та захист права власності 1 год.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи набуття права власності. 2. Підстави припинення права власності. 3. Способи захисту права власності. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття негативного позову. <p>Література: базова: 1 [с. 342-442]; 2 [с.90-100]; 3 [с.132-143]; 4 [с. 299-325]. допоміжна: 1,2,5,9-13,15,17,23-26,29-34.</p> <p>Т 3.1. Поняття, зміст, підстави виникнення, види зобов'язань 1 год.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття зобов'язального права. 2. Поняття та види зобов'язань. 3. Підстави виникнення зобов'язань. 4. Види зобов'язань. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новація, цесія та відмінності між ними. <p>Література: базова: 1 [с. 427-485]; 2 [с.140-156]; 3 [с.168-192]; 4 [с. 347-356]; допоміжна: 1,2,5,9-13,15,17,23-26,29-34.</p>
---	--

4.3. Домашня контрольна робота

Під час вивчення кредитного модуля «Римське приватне право» передбачено написання домашньої контрольної роботи. Метою написання контрольної роботи є засвоєння студентами основних положень, термінології, визначень, цивільних понять з кредитного модуля „Римське приватне право”. Студенти повинні навчатися самостійно працювати над учбовою та науковою літературою, джерелами римського цивільного права.

Написання контрольної роботи – це творчий процес, в якому проявляється здібність студентів до самостійної роботи, вміння знаходити відповіді на поставлені питання, аналізувати прочитане, робити певні висновки.

Контрольна робота передбачає написання есе з різних розділів курсу „Основи римського приватного права”.

Для виконання контрольної роботи необхідно ознайомитись із змістом підручників, монографічними дослідженнями, джерелами римського цивільного права.

Наступним етапом є написання аргументованої послідовної доповіді з відповідними самостійними висновками.

Робота, яка являє собою переписаний розділ підручника, не зараховується.

Контрольна робота повинна бути виконана студентом самостійно, юридично грамотною мовою, а також оформлена наступним чином:

- на першій сторінці потрібно вказати своє прізвище, ім'я та по-батькові, факультет, учбову групу та прізвище керівника контрольної роботи;
- сторінки повинні бути пронумеровані і мати поля;
- цитати потрібно взяти в лапки, в кінці цитати, в дужках, слід назвати автора цитуємої роботи, її назву, місце і рік видання, сторінки;
- в кінці роботи повинен бути список використаної літератури (із зазначенням автора, назви, місця і року видання роботи);
- обсяг роботи 8-10 сторінок формату А4.

Теми домашніх контрольних робіт обираються студентом самостійно в межах програми курсу.

5. Самостійна робота студента

Тема 1. Поняття, предмет, система римського цивільного права		
1	Теорії поділу права на публічне і приватне	3 год
Тема 2. Історичне значення та джерела римського приватного права		
1	Кодифікація Юстиніана	4 год
Тема 3. Захист цивільних прав		
1	Перебіг позовної давності	4 год
Тема 4. Особи		
1	Виникнення перших юридичних осіб	4 год
Тема 5. Сімейні правовідносини		
1	Поняття законного римського шлюбу	4 год
Тема 6. Поняття та види речових прав		
1	Манципні та неманципні речі	3 год
Тема 7. Володіння		
1	Способи набуття володіння	4 год
Тема 8.		
1	Поняття та види права власності	4 год
Тема 9. Набуття, припинення та захист права власності		

1	Поняття негаторного позову	4 год
Тема 10. Права на чужі речі		
1	Форми застави, відмінності між ними	4 год
Тема 11. Поняття, зміст, підстави виникнення, види зобов'язань		
1	Новація, цесія та відмінності між ними	4 год
Тема 12. Виконання, забезпечення та припинення зобов'язань		
1	Відповідальність без вини	4 год
Тема 13. Договори		
1	Стадії укладення договорів	4 год
Тема 14. Окремі види договорів		
1	Імператорські пакти	4 год
Тема 15. Позадовісні зобов'язання		
1	Крадіжка в приватному праві	4 год
Тема 16. Поняття спадкування		
1	Спадкування у «праві Юстиніана»	3 год
Тема 17. Види спадкування		
1	Заповідальна правоздатність	4 год
Тема 18. Прийняття спадщини		
1	Поняття дарування на випадок смерті	4 год

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Контрольні роботи

Передбачено написання МКР у вигляді тестів. Метою написання МКР є:

- 1) перевірка теоретичних знань студентів з римського приватного права;
- 2) знання термінології з римського приватного права;
- 3) вміння швидко давати правильні відповіді.

МКР пишеться під диктування викладача, що не дає можливості списувати та вгадувати відповіді. Результати МКР повинні показувати реальні знання студентів з римського приватного права.

8. Методичні рекомендації

При вивченні студентами дисципліни «Римське приватне право» необхідно враховувати специфіку дисципліни. Римське приватне право – це курс, який

вивчається в усіх країнах світу протягом століть. Римське приватне право – це курс, який є основою для засвоєння всіх інших цивілістичних дисциплін. Римське приватне право – це курс, який є дуже важким для розуміння та засвоєння студентами першого курсу навчання. Тому особливо важливим є відвідування лекцій та конспектування лекційного матеріалу. Студенти повинні зрозуміти саму систему побудови дисципліни. Механічне засвоєння певних знань не буде ґрунтовним. Обов'язковим є також відвідування семінарських занять та активна участь в них: доповіді, доповнення, аналіз відповідей інших студентів, дискусії. Самостійна робота студента передбачає роботу з першоджерелами. Літератури з римського приватного права дуже багато, як українських так і іноземних вчених. Студентам рекомендується література, яка адаптована до рівня знань першокурсника. Одним із видів самостійної роботи є написання реферату, який є невеличкою науковою працею. Студент повинен розрізняти думки різних авторів, вибирати одну точку зору, аналізувати та обґрунтовувати її. При вивченні дисципліни римського приватного права студентам рекомендується участь в науково практичних конференціях, написання тез, доповідей. Вивчення римського приватного права повинно бути систематичним та системним, що дасть змогу набрати необхідну кількість балів для отримання заліку.

9. Рекомендована література

Базова література:

1. Дождев Д.В. Римское частное право. – М., 1996.
2. Новицкий И.Б. Римское право. – М., 1996.
3. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права. – К., 1994.
4. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: Підручник. – К: Юрінком Інтер, 2003.

Допоміжна література:

1. Бартошек М. Римское право. – М., 1988.
2. Боголепов Н.П. Учебник истории римского права. – 2-е изд. – М., 1990.
3. Васильченко В.В. До питання про можливість рецесії стародавнього римського порядку спадкування за законом у сучасному спадковому праві України // Право України. – 1997. - № 5.

4. Васильченко В.В. Рецепція римського спадкового права в сучасному спадковому праві України: Дис. канд. юрид. наук. К., 1997.
5. Дигесты Юстиниана / Избранные фрагменты в переводе и с примечаниями И.С. Перетерского. – М., 1984.
6. Догжев Д.В. Основание защиты владения в римском праве. – М., 1996.
7. Догжев Д.В. Римское архаическое наследственное право. – М., 1993.
8. Догжев Д.В. Эволюция власти домовладыки в древнейшем римском праве // Сов. гос. и право. – 1990. - № 12.
9. Дроніков В.К. Римське приватне право. – К., 1961.
10. Институции Юстиниана // Пер. с лат. – М., 1998.
11. Йоффе О.С., Мусин В.А. Основы римского гражданского права. – Л., 1974.
12. Косарев А.И. Римское право. – М., 1986.
13. Косарев А.И. Римское право. – М., 1998.
14. Косарев А.И. Этапы рецепции римского права. Советское государство и право. 1983. № 7.
15. Кофанов Л.Л. Обязательственное право в архаическом Риме. – М., 1994.
16. Муромцем С.А. Рецепция римского права на Западе. – М., 1886.
17. Нерсесянц В.С. Юриспруденция. Введение в курс общей теории права и государства. – М., 1998.
18. Никифоров Б.С. Латинская юридическая фразеология. – М., 1979.
19. Новицкий И.Б. Основы римского гражданского права. – м., 1956, 1960, 1972, 1993.
20. Онофрейчук В.Д. Прекарій у римському праві: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – К., 1996.
21. Перетерський И.С. Дигесты Юстиниана: Очерки по истории составления и общая характеристика. – М., 1956.
22. Підпригора О.А. Захист права власності в римському приватному праві. – К., 1960.
23. Підпригора О.А. Основи римського приватного права. – К. 1995, 1997, 2001.
24. Покровский И.А. История римского права – СПб., 1998.

25. Пухан И., Поленак – Акимовская М. Римское право / Пер. с макед. – М., 1999.
26. Савельев В.А. Римское частное право: проблемы истории и теории. – М., 1995.
27. Салогубова Е.В. Римский гражданский процесс. – М., 1997.
28. Тит Ливий. История Рима от основания города. – Т. 1-3 / Пер. с лат. – М., 1989.
29. Харитонов Е.О. Основы римского частного права. – Харьков, 1998.
30. Харитонов Є.О. Приватне право у Стародавньому Римі. – Одеса, 1996.
31. Хвостов В.М. Система римського права: Учебник. – М. 1996.
32. Хутез М.Х. Римское частное право. – М., 1994.
33. Черниловский З.М. Лекции по римскому частному праву. – М., 1991.
34. Черниловский З.М. Римское частное право. – М., 1997.

1. Інформаційні ресурси

1. Новицкий И.Б. Римское право. - Изд. 6-е, - М., 1997 – 245 с. - http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pravo/nov/
2. Покровский И. А. История римского права. – М., 1999 – 547 с. - http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pravo/pokr/index.php
3. Дождев Д. В. Римское частное право. - М.: 1996. - 744 стр. - http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pravo/dogd/index.php
4. Дигесты Юстиниана - http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pravo/digest/
5. Основы римського приватного права. Підручник за загальною редакцією В. І. Борисової та Л. М. Баранової. - Харків, 2008 - «Право» - 633 стр. - <http://uristinfo.net/2010-12-28-06-09-11/265-osnovi-rimskogo-privat-pravaborisova-baranova.html>

Додаток 1.

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- 1) Доповідь на практичному занятті (за умови, що на одному практичному занятті опитується 25 студентів при максимальній чисельності групи 25 осіб)
- 2) Модульна контрольна робота у вигляді тестів.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1) Робота на практичних заняттях:

Доповіді:

Ваговий бал - 7, максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює 60 балів (7 x 9 = 63 балів), де:

7 балів - «відмінно» - студент демонструє знання навчального матеріалу в заданому обсязі, дає певну обґрунтовану відповідь.

4-6 бали - «добре» - студент допускає несуттєві неточності.

1-3 бали - «задовільно» - студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає суттєві неточності, не може належно відповісти на уточнюючі запитання.

0 балів - «незадовільно» - студент дає відповідь не по суті; вкрай обмежена відповідь.

2) Модульна контрольна робота

Ваговий бал – 40, за кожну неправильну відповідь кількість балів зменшується на одиницю.

Сума вагових контрольних заходів протягом семестру:

$$R_k = 60 + 40 = 100$$

Штрафні та заохочувальні бали:

- Відсутність відповіді на лекції на питання, щодо матеріалу попередніх або триваючої лекції- 1 бал;
- Участь в науково-практичних конференціях, написання наукових праць з тематики курсу– 15 балів.

Сума (R_s) як штрафних, так і заохочувальних балів не може перевищувати 15 балів.

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів (більше 60), мають можливості:

- 1) отримати залікову оцінку (залік) «автоматом» відповідно до набраного рейтингу.

Для отримання студентом оцінок (традиційних та ECT8) його рейтингова оцінка переводиться згідно з таблицею:

	Підсумковий рейтинг	Оцінка ЕСТ8	Традиційна оцінка
$0,95 R \leq R_D$	95-100	A	відмінно
$0,85 R \leq R_D < 0,95 R$	85-94	B	добре
$0,75 R \leq R_D < 0,85 R$	75-84	C	добре
$0,65 R \leq R_D < 0,75 R$	65-74	D	задовільно
$0,6 R \leq R_D < 0,65 R$	60-64	E - задовольняє мінімальні критерії	задовільно
$R_D < 0,6 R$	< 60	Fx - незадовільно	незараховано
$R_D < 0,4 R$	< 40	F - незадовільно (потрібна додаткова робота)	недопущений

2) виконувати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки.

У разі отримання оцінки, що є вищою за оцінку «автоматом» з рейтингу, студент отримує оцінку за результатами залікової контрольної роботи.

У разі отримання оцінки, що є нижчою за оцінку «автоматом» з рейтингу, попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується (анулюється) і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи.

Додаток 2 Рейтингова система оцінювання (заочна форма)

Заліковий білет містить 2 теоретичні питання.

Критерії оцінювання відповіді на заліку:

16 - 21 бал – повна відповідь на питання білету; студент вільно орієнтується в поданому матеріалі.

10-15 балів – відповідь потребує невеликих уточнень.

5 - 9 балів – відповідь потребує доповнень.

1 - 4 – недостатнє володіння матеріалом; студент не може відповісти на уточнюючі запитання.

0 – відповідь не по суті; вкрай обмежена відповідь.

Стартовий рейтинг студента формується як сума всіх рейтингових балів, отриманих протягом семестру, а також заохочувальних/штрафних балів.

Рейтингова шкала з дисципліни «Римське приватне право» складає:

$$R_d = R_c + R_e$$

$$R_d = 58 + 21 \cdot 2 = 100$$

Де, R_c – домашня контрольна робота, а R_e – відповідь на заліку.

Оцінки (ECTS та традиційна) до екзаменаційної відомості виставляються згідно з таблицею:

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 100 \text{ балів.}$$

Для отримання студентом відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка (RD) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	A – відмінно	Відмінно
85 – 94	B – дуже добре	Добре
75 – 84	C – добре	
65 – 74	D – задовільно	Задовільно
60 – 64	E – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
$RD < 60$	FX – незадовільно	Незадовільно
$RD < 40$	F – незадовільно (потрібна додаткова робота)	Не допущений

Додаток 3

ЗАЛКОВІ ПИТАННЯ з курсу “Римське приватне право ”

1. Поняття та види позовів.
2. Поняття та види прав на чужі речі.
3. Випадки звільнення боржника від відповідальності.
4. Поняття та склад правоздатності в Стародавньому Римі.
5. Припинення володіння.
6. Консенсуальні договори, їх види.
7. Поняття та система римського приватного права.
8. Легати і фідейкоміси.
9. Кодифікація Юстиніана.
10. Поняття інституту володіння.
11. Пакти, їх види.
12. Поняття та види судових процесів в Стародавньому Римі.
13. Зміст договору.
14. Поняття та види особистих сервітутів.
15. Імператорські конституції.
16. Поняття речового права.
17. Підстави виникнення зобов'язань.
18. Шлюб та його види.
19. Захист володіння.
20. Реальні договори, їх види.
21. Джерела римського приватного права.
22. Види права власності в Стародавньому Римі.
23. Стадії укладання договору.
24. Форми вираження державної волі в Стародавньому Римі.
25. Реформування спадкового права Юстиніана.
26. Зобов'язання ніби з договорів.
27. Види судових процесів в Стародавньому Римі.
28. Захист права власності.
29. Поняття договору.
30. Стадії цивільного процесу в Стародавньому Римі.
31. Способи набуття права власності.
32. Літеральні контракти, їх види.
33. Узаконення та усиновлення в Стародавньому Римі.
34. Іпотека.
35. Вербальні договори.
36. Правове положення подружжя в шлюбі.
37. Договір майнового найму, його види.
38. Поняття та види права власності в Стародавньому Римі.
39. Історична роль римського приватного права.
40. Поняття і зміст права власності.
41. Універсальне та сингулярне спадкоємство.

42. Правове становище дітей в Стародавньому Римі.
43. Умови дійсного договору.
44. Зміст, форма, порядок укладання заповіту.
45. Випадки обмеження дієздатності.
46. Умови виконання зобов'язань.
47. Види спадкування.
48. Правосуб'єктність в Стародавньому Римі.
49. Набуття, втрата, захист сервітутів.
50. Поняття та види вини в римському приватному праві.
51. Кодифікація Юстиніана.
52. Способи виникнення та припинення володіння.
53. Зобов'язання ніби з деліктів, їх види.
54. Поняття та види юридичних осіб в Стародавньому Римі.
55. Забезпечення зобов'язань.
56. Поняття спадкування.
57. Правоздатність та дієздатність в Стародавньому Римі.
58. Види речей.
59. Деліктні зобов'язання.
60. Законний римський шлюб, його види.
61. Поняття та види земельних сервітутів.
62. Наслідки невиконання зобов'язань.
63. Особливі засоби преторського захисту цивільних справ.
64. Поняття та види сервітутів.
65. Спадкування за заповітом в Стародавньому Римі.
66. Умови вступу в законний римський шлюб.
67. Припинення зобов'язань.
68. Необхідні дії та умови для прийняття спадщини.
69. Поняття дієздатності.
70. Емфітевзис і суперфіцій.
71. Безіменні контракти.
72. Кодекс Юстиніана.
73. Право спільної власності в Стародавньому Римі.
74. Заміна осіб у зобов'язанні.
75. Поняття та види сім'ї в Стародавньому Римі.
76. Форми застави.
77. Поняття та види збитків.
78. Поняття позовної давності.
79. Поняття та зміст застави.
80. Спадкування за законом в Стародавньому Римі.
81. Правове положення подружжя в шлюбі.
82. Види контрактів в Стародавньому Римі.
83. Умови дійсності заповіту.
84. Основні системи римського приватного права.
85. Поняття та види речей.
86. Дольові та солідарні зобов'язання.

87. Опіка та піклування в Стародавньому Римі.
88. Способи виникнення володіння.
89. Поняття зобов'язання, його зміст.
90. Поняття та види права власності в Стародавньому Римі.